Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 34 (520). Неділя, дня 25. серпня 1929. Рік XI.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Živnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ

За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол., для дрібних промисловців укр. інститут 0·16 зол. Дрібні оголошення по 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголошеннє 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністрації по 0·10 зол. за слово Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ВАСИЛІЯНСЬКА ПОЛІТИКА.

Грубий нетакт оо. Василіян в Римі супроти українського паломництва — відбився голосним відгомоном обурення в краю. Тай не дивниця, коли розважити, що василіянська злоба посунулася так далеко,—що мала відвагу унеможливити навіть самому Митрополитові відправити Літурґію у своїй церкві і треба було впрошуватись до латинського костела. Ось що про це пише римський кореспондент „Нового Часу“ в ч. 86: „...**Виїжджаючи з Риму, ректор колеґії (о. Головецький ЧСВВ — прим. Ред) зачинив українську церкву, позабирав чаші, фелони так, що Митрополит Андрей заприщав паломників в латинській церкві Санта Марія Маджоре, замість у нашій церкві М. Божої Жировицької.**“ (Гарна ілюстрація для проф. С. Томашівського до його розумовань про „практичний анархізм“. Та він її відкине, бо є тепер на службі цього „практичного анархізму“).

Але цей анархізм оо. Василіян у відношенню до найвищого достойника нашої Церкви—Митрополита Андрея Шептицекого, не здивував нікого з тих наших людей, котрі докладно слідять політику оо. Василіян, яка ведеться за владу теперішнього протоігуменату. Вже в минулім і на початку цього року наш часопис звертав на це увагу та апелював до відповідальних чинників Чина. Але відгомін цього апелю був саме такий, що цю лінію василіянської політики церковної апробовано без застережень і продовжується її через василіянського заступника в Редакції „Нової Зорі“. І наче на сміх, цей заптупник дуже часто любить писати про „покору“, „послух“, „авторітет“. Римський інцидент найкраще свідчить, як шанують оо. Василіяни авторітет Митрополита.

І це напрямна василіянської політики. Тай нема надії, щоб кермуючі чинники василіянського Чина пізнали небезпеки такої політики. Бо от вже по римськім інціденті, який викликав загальне обурення, — оо. Василіяни, через свого заступника, далі своє роблять. В передовій статті „Нової Зорі“ (ч. 58, з дня 11. серпня ц р. — в тім самім числі, в якім проф. Томашівський пише про „практичний анархізм“) читаємо таке: „...**Горстка духовенства, з „Гофтеольоґом“ на чолі, стала на службу ліберальної струї...**“

Що це значить? Кождий читач „Нової Зорі“ знає, що ліберали називає тота ґазета кождого, що не погоджується з латинізаторськими затіями останніх часів. „Гофтеольоґ“ — це ніхто інший, тільки о. Др Костельник, який в „Ниві“ протиставиться лятинізації нашої Церкви. Девізою о. Дра Костельника є, що наша гр.-кат. Церква має бути „вповні розвиненою квіткою східної Церкви в католицизмі а не мішаниною східних і західних елементів — „третьою вірою“ ні східною, ні західною“, як цьобо бажають собі лятинізатори. Отсе є лібералізм о. Дра Костельника, за це сипляться кпини під його адресою. Та не тільки його. Бо щож це значить „гофтеольоґ“? Тому, що богословські писання о. Костельника виходять друком під апробатою Митр. Ординаріяту, а лятинізатори бажалиб, щоб цей о. Костельник був признаний єретиком (його в приватних розмовах називається „лютром“!) тож з насмішкою його звуть гофтеольоґом, себто теольоґом „Митрополичого двора“, котрий пише на приказ Митрополита. Так розуміємо ми отсе місце „Н. Зорі“, так розуміють його і інші читачі цього часопису. І це виходить як не зпід пера, то за благословенством василіянського заступника, що сидить в „Н. З.“ Зрештою, як ми подали хибну інтерпретацію „гофтеольоґа“, то нехай оо. Василіяни, через свого заступника, подадуть, як розуміти цю фразу.

Або інший приклад: Українсько-католицьке студентство задумало скликати свій конґрес і в тій цілі відбулись збори для вибору комітету. Студентсво домагалось, щоб до цього комітету увійшов також о. Костельник. На це встає василіянський політик і перед молодіжею заявляє, що він не може засідати в тім комітеті, як-що до нього буде належати о. Костельник. Так спинюється цілу акцію. Але за те цей політик часто говорить і пише про „розбудову католицької акції“. От які василіянські слова і діла!

Взагалі василіянська політика свідомо чи несвідомо — розбиває наше церковно-національне життя, всюди викликує фермент і розклад. Не бридиться ця політика інтриґ, як про це свідчить інтриґа василіянського ігумена про „меморіял“, який нібито везли паломники до Риму. Через те витворюється хора атмосфера в краю, а в тій атмосфері невідвічальні люде поширюють образливі нісенітниці про „валенродизм“ Митрополита, та що прихильне приняття паломництва в Ватикані треба приписати коншахтам Митрополита з міністром Залеським. Взагалі Митрополитові приписується, що він пляново розбирає нашу Церкву. Тільки в тій хорій атмосфері можливий був такий нечуваний інцидент, — що ректор василіянин важиться в Римі замикати церков і колеґію перед приїздом Митрополита,

Так отже політика теперішнього василіянського протоігуменату — нагадує політику василіянську з початком XIX. століття, коли то львівський ігумен василіянський, Доротей Михальський, бажав стати Митрополитом і розпочав відповідну акцію в Римі. Подібну ролю хотять відгривати Василіяне і тепер, бо їх політик бажає теж мітри. Тому ведеться таку політику, а теперішний протоігуменат не має ні сили, ні енерґії, ні доброї волі, щоб її спинити.

Очивидно, що коли ми пишемо про цю політику василіянську, то ми далекі від того, щоб обвиняти за неї загал наших оо. Василіян. Цю політику ведуть василіянські верхи у Львові і з нею монахи, заняті душпастирською працею по монастирах, нічого спільного не мають. Вони, як монахи, виповнюють тільки те, що велить їм Львів на жовківській улиці.

На стрімку і небезпечну дорогу завела жовківська вулиця василіянський чин через одного чи двох амбітників. Нехай-же загал оо. Василіян заставовиться над цими небезпеками, щоб опамятання запізно не прийшло. А думаємо, що загал василіянського духовенства — не дозволить розтрачувати того морального капіталу, який воно здобуло собі серед нашого громадянства. Тому і є надія, що і між василіянським духовенством — настане гостра реакція проти політики жовківської улиці, бо римський інцидент отворив йому очі.

„Ми не можемо ніяк увільнитися від відповідальности за долю наших західних окраїн“.

Цей заголовок взяв я із статті, яка була напечатана в числі 32 „Укр. Голосу“ п. з. „Щоб не посоромити землі нашої“. Цю статтю повинен прочитати собі кождий наш чоловік і жінка, не раз, але сто разів, і вирити собі глубоко її в душі і думати над її змістом а кождий, до якої-небудь партії він приналежить, повинен причинитися чим може до кращої долі наших західних окраїн. Повинен ратувати тую матір свою, яка в розпуці, яка гине, яка проклине свої виродні діти! так, як колись автор „Треносу“ проклинав. А буде за що проклинати! За тую байдужність, за неробство, за брак ширшого погляду на національну справу, за брак почуття обовязку, за брак зрозуміння, що людина на відповідальнім становищі, стається лишень шабльоновим сповнювачем своїх обовязків, та звичайним зїдачем хліба. А матір в розпуці гине, кличе о поміч, а виродна дитина не чує єї крику... Ах! якеж це болюче, яке страшне! коли возьмеш в руки шематизм перемиської дієцезії з року 1879,[1]) і порівняєш його з найновіщим шематизмом, то побачиш, як нас в застрашаючий спосіб за пів століття винародовлено. Зникли з облича землі цілі парохії, зникли передмістя, зникли присілки!! Гей! гей, схаменіться люде, „де наші діти ділися“! Хто буде за них відповідати перед Богом і перед історією, котра рівнож нас проклине! Будьте ласкаві, задайте собі праці, перелистуйте карточки обох шематизмів, і то лишень послідних на захід висунених повітів від полудня на північ і порівнайте!... І очам вашим отвориться страшна пропасть!..

Перед вашими очима стане ця чорна пляма в історії, яка з зажмуреними очима кине на нас каменем. Перелистуйте також назвиска тодішних священиків, в згаданім шематизмі за рік 1879., а переконаєтеся, що деякі зникли цілком з нашої громади, а пристали до чужинців!... Так було за Австрії! — а що буде дальше!... Автор статті „Щоб не посоромити землі нашої“ на другім місци пише: Одиноким зорґанізованим чинником, що ще лишився на позиціях і до останка сповняє свої обовязки — се церква наша!... Так, це правда... Але правда й це, що церквою правлять люде.. а між тими людьми мали ми лишень одного чоловіка, Снігурського, а решта були люде, були зїдачі хліба, котрі шабльоново сповняли свої обовязки, а чи боліло їх дуже серце за тим, що ці дальші шематизми з року на рік курчилися, ставали лишень шабльоновими списками сіл, міст, присілків, імен, назвиск. Чи уміли вони поставити завсігди відповідного чоловіка на своє місце, особливо там, де було тонко, де рвалося, де душі відпадали. Чи уміли вони поставити відповідних пастирів в тих лісах, де в гущавині світових стремлінь овечки губилися, гинули, залізали до чужої вівчарні? Кождий безсторонний мусить на це питаннє дати заперечаючу відповідь. Чи були через пів століття поставлені відповідні люде в таких громадах священиками, де нині церков є, а вірних нема! — або де по кількох вірних є, котрі уперто тримаються свого обряду. Возьмім н. пр. таке село Обарим в березівськім повіті, де церков є і кількоро душ вірних! Там, що четверту неділю правиться богослуженя, і правду сказати треба, що часом з ласки, прийде до цеї церковці на богослуження кілька місцевих поляків, бо якось їм стидно, що в церкві правиться „Хвала Божа“, а нікого в ній нема. Чи відповідні люде були поставлені священиками в селі Гломчи сяніцького повіту, до котрої то парохії належить місточко Мриголод, оточене зі всіх сторін українськими селами, в якім перед пів століттям було кількадесять родин, а нині там всего двох свідомих господарів - „руснаків“... А в місточку Мриголоді красна мурована наша церковця, покрита бляхою — стоїть, як сиротина, необгороджена, і часто людські безроги о неї чухаються.... Як мені оповідали, добрі люде, ці послідні епіґони тамошних руснаків хотіли продати траву, яка росте на майдані церковнім, і за узбирані за це гроші обгородити церков - сиротину, —але парох в Гломчи не згодився на це! Чи не паленіло лице зі стиду цьому чоловікові, який подавав до шематизму за 1929 рік вістку, що дітей у віці шкільнім в Мриголоді нема... Не краще стоїть справа і в таких Бісковичах біля Самбора, де старенька деревляна церковця серед розкішних старих лип хилиться до упадку, бо дах затікає, а біля неї, як на глум, — піднісся новий мурований костел, побудований для нобілітованих Іванчишаків, потомків колишніх Українців.... Або в такім Сяноці, як оповідають люде, нема тижня, часом дня, щоби до гр.-кат. уряду парохіяльного не вплинуло письмо зі староства, що такий там змінив обряд!!... І не дивниця, як ніхто в Сяноці, до когоби то належало, не подбав через тих 50 літ навіть о це, **щоби заложити там нашу захоронну, спровадити сестер і віддати їм в руки виховання цих найбіднійших діточок, яких мами і тати працюють по ріжних фабриках, або ходять до послуги і на заробітки...** Доборолись.... до самого краю... Це — прямо — скандал, щоби такий Сянік не здобувся на захоронку!! Чи не проклене нас історія?!...

Дальше, автор статті: „Щоб не посоромити землі нашої“ радить, перевести всесторонну акцію, для здержання тої филі, що грозить нам повним залиттям наших західних земель і утворити один діріґуючий осередок, в розпорядженню котрого найшлисьби відповідні матеріяльні засоби і потрібні сили для відпертя цеї навали. Дальше вказує автор, що „завданням цього осередка булоби, після докладного виучення терену на західних окраїнах, — виготовити плян праці і його систематично переводити, але всюди після льокальних обставин“ ітд...

Інший плян примінити до таких районів як Сінява, інший до Сяніччини, Ліска, Коросна, інший для Лежайська ітд.

Опісля пише автор згаданої статті дальше:

„Не будемо на цьому місці висказувати нашої думки, як ми уявляємо собі орґанізацію помочі нашим братам на західних окраїнах... Ми хотілиби викликати обмін думок, що довівби до утворення орґанізаційного осередка, який, в порозумінню з нашами всіми культурними установами — вівби цю спасенну акцію ітд....

Позаяк ми жиємо тепер в подібних часах, в яких жили наші брати на тих самих окраїнах в XVI і XVII віках, а їхнім лучником були так звані „брацтва церковні“ примінені до тодішних обставин життя, — так само нині повинні ми всі автохтони західних наших земель — зорґанізуватись в якесь товариство, яке малоби на ціли охорону наших братів перед такими самими небезпеками, які грозили нашим дідам і прадідам. Якби це товариство назвати,—я не знаю, (як і не знаємо цього, чи колись, на тім місци, на якім сидів Снігурський — не засядуть цілком ворожі нам люде, які будуть пособляти нашому цілковитому винародовленню), але питаю, — чи не булоби відпонідним назвати це товариство іменем епископа Снігурського. Требаби конче поручити якомусь нашому історикові, котрийби представив нам основно духа цього великого Владики, який перший засвітив світло в своїй дієцезії, стремів ціле життя до цього, щоб розбудити духа нашого національно-церковного життя. Тому, що наші брацтва в XVI і XVII віках дбали також про якість своїх тодішних пастирів, так само і наше будуче товариство — повинно домагатись зміни у вихованню теперішнього нашого клиру. Не вмішуючись у їхне духовне образовання, ми повині жадати, щоби кандидати на наших священиків — були добре обзнакомлені з потребами нашого народу, замешкуючого ці окраїнні землі. Вони повинні бути докладно обзнакомлені з засадами кооперації, з засадами бухгальтерії, з засадами садівництва, огородництва, пасічництва, шовківництва. Вони повинні показати народові стежку до добробуту. Вони повинні відбувати ріжні курси, на котрихби слідили світовий рух у ріжних ділянках поступу і цими відомостями повинні ділитись зі своїми прихожанами, щоби цим способом народ наш держати при собі, звязати його сильно з інтересами нашої віри і нації так, щоби врата адова не одоліли нас. Тоді не сміє у нас бути церквей без вірних, тоді не посоромимо землі нашої. Тоді то на запит консисторії, як духовенству жилось підчас війни, які переходило болі і страдання, не відпише 22-ох, а відпишуть всі, які в дієцезії находяться, що будучий історик згадає теплим словом і поставить цей взнеслий стан на належній висоті.

До цього товариства, як колись в XVI і XVII віках, належали переважно світські особи, так і до нашого нового товариства повинні примусово під словом чести належати рівнож всі повнолітні світські особи загрожених наших земель, як то єсть від давна у маленького народу, що числить півтора міліона душ. у Словінців, де всі повнолітні мущини і жінки належать **поголовно** до товариства св. Кирила і Методія. Перевести це мусимо, „**треба лиш хотіти, а все дасться зробити**“, як це висловив автор другої дуже важної статті в тім самім числі „У. Г.“ під заголовком „Занедбана позиція“ — інакше ми не варті назви Нації. — **Іван Филипчак.**

[1]) Цей шематизм з р. 1879. нині рідкість бібліоґрафічна, зіставлений був пок. ученим крилошанином Нікоровичем, сповняє до нині ролю наукового підручника. Потім ні один таких розмірів і такої вартости наукової підручник не вийшов.

●●●

Що значить хотіти.

Здебільшого шукають у нас люди причини своєї власної нужди, неповодження, бідноти та всяких нещасть, що падають на їх голову — скрізь, тільки не в собі самих, не в своїй лінивій вдачі, не в своїй плаксивій та ледачій натурі, що спутує силу їхньої волі. Такі люде не знають, навіть, чого може доконати сильне хотіння, не знають привдивого значіння слова — хотіти. Щасливі ті люде та щасливі ті народи, що уміють направду хотіти. Мало у нас людей, що уміють направду хотіти, але треба сказати, що їх у нас на щастя щораз більше. Більшість, поки що, людей у нас чекає, аби хтось зробив за нас щось таке, аби нам було добре, аби нам не діялася кривда; ми хотілиб, щоби вуйко, стрийко чи хтось з рідні прислав нам доляри з Америки, щоб з неба впала на нас благодать, словом, щоб десь, хтось і якось зробив нас з жебраків-богачами. Чекаємо рік, другий, сотки літ і не дочекаємось, бо це наше ніби хотіння не є правдиве. Той, що направду хоче — той не рахує на нікого іншого, лише на власні сили, на себе самого, на силу свою „хочу“. Такі люде знають, що богацтво, добробут і всякі інші вартости лежать на життєвому шляхови і треба лише уміти та передовсім хотіти їх піднести. Їхня воля витягає руку по це богатство і воно справді, швидше чи пізніще опинюється в їхніх руках. Це очевидно не йде легко: вони падають і знова підносяться, борикаються з немилосерним життям, закусують зуби і йдуть вперто до своєї цілі поки її не здобудуть. Ціле їхнє життя перемінюється в одно велике хотіння, їхня думка ніколи не спочиває, бо вони знають, що життя не є призначене на відпочинок.

Коли такі речі розказувати нашим людям, то вони здебільшого здвигають раменами і думають: От байки розказують. Послухають тієї „байки“ та по давньому собі живуть та міркують. А тимчасом це не байки, а правда. Бо треба знати, що всі оті долярові міліонери і міліярдери американські, це по більшій частині сини таких людей, які зачинаючи свій похід по богацтво, мали собі за одинокий маєток при душі — своє велике хотіння і більш нічого. І це хотіння завело їх на самі верхівя богацтва. Можнаби розказувати тисячі історій з життя людей, що прийшли в дуже швидкому часі далекий шлях від великої навіть нужди до великого богацтва. Скажуть може маловіри: Е то може в Америці можливе, але у нас в Европі? А ось послухайте, свіжої „байки“ про бідного чеського шевця Батя, що став одним із найбогатших людей в теперішній Чехословаччині. Наші люде, що були в Чехословаччині певно знають, про цю „байку“, може навіть бачили самого Батю, а може й навіть працювали в його фабриках.

Жив собі перед війною в Чехії, бідний швець Батя. Був ще тоді молодий і постановив собі твердо поїхати до Америки, научитися добре шевського ремесла, приглянутись як є зорґанізовані американські фабрики: а потім вернути назад до свойого краю і... утворити свою власну фабрику обуви. А мав він грошей стільки, щоб заплатити собі подорож до Америки, а в душі горяче прагнення, яке перед нічим не хотіло угнутись, прагнення — мати свою фабрику, і більше не мав нічого. Заробив він трохи грошей в Америці і вернув до свойого рідного краю — Чехії. Це було якраз перед самою війною. Заложив собі Батя варстат в чеськім містечку Зліні і в часі війни доставляв чоботи і черевики для війська та став щораз більше богатіти. Сьогодня Батя вже богатир. У нього вже не одна фабрика, а ціле окреме місто побудоване з самих Батьових будинків фабричних і мешкальних для 20-ти тисяч робітників, що працюють в його фабриках. Вироби обуви цих Батьових фабрик настільки добрі та відносно дешеві, що ними засипана не лише вся Чехословаччина, але й ріжні інші держави та їх радо люде купують, а в Батьову кишеню пливуть гроші.

„Байка“ ця булаб не така складна, якби лише сам Батя богатів. Та ба, богатіють разом з цим й його робітники, бо зними таку умову склав Батя: Зиски з продаваного товару розділюються на всіх, що працюють у фабриках. Хто більше працює — має більше зисків. Опріч цього, частина грошей за проданий товар йде на фонд ощадностей для працьовників фабрик. Коли хто з працьовників фабрик Батя хотівби відкрити собі власний варстат то йому виплачується більшу скількість гроша на утворення такого самостійного варстату. Таким чином випровадив Батя вже кільканадесять своїх працьовників „в люде“.

Як-жеж подобалась „байка“, не з Америки, а таки з Европи, з недалекої Чехії?

А скільки то наших людей в Америці і тут дусить гроші в скрині чи в якійсь касі і чекає тих часів коли то Бог дасть, що гроші в скрині чи в касі будуть родити як яблуня в урожайне літо, або чекають, що хтось, десь, колись і якось напхає нашому сплюхови повний карман грошей, а народ зробиться паном своєї власної хати. Таке міркування, це не є ніяке хотіння і хто так міркує нічого не буде мати.

Треба переїначити нашу вдачу, бо вона не дає нам направду хотіти і путає силу нашої волі.

Дописи.

Турка над Стрием. Ніхто не здивується, як сказати, що наша Бойківщина бідна, занедбана. Але вже дуже занедбаний, побіч ліського, турчанський повіт, бо тут селянство наше дуже темне й незорґанізоване. За те тут верховодять жиди, котрих скрізь богато і котрим живеться знаменито. Для приміру возьмім село Либохору. На 3.000 мешканців тут 600 жидів, котрі мають 130 хат, не таких брудних і поганих, як селянські, але гарних. Знова в селі Яблінка нижна — мали люди вибрати цілу жидівську громадську раду з війтом жидом, лишень в останній хвилині послухали одного інтеліґента й отямились. Щож робить тут стільки жидів? Вони роблять знамениті інтереси на селянській темноті й дурноті, мають неначе монополь торговельний, у їхніх руках усі склепи, вони торгують деревом і худобою, постачають селянам збіжжа, вони врешті позичають селянам на добрий процент гроші, а потім їх обдурюють і ліцитують поля й хати. Перед двома роками один либохорський селянин, доведений до розпуки жидівським обманом, убив сокирою місцевого жида. Коли його арештовано й везено до суду через село Висоцько вижне, місцеві жиди збіглися й побили його в страшний спосіб. Це бачили наші люди й мовчки приглядалися цій сцені. Здавалосяби, що це повинно бути доброю наукою для наших селян, як треба відноситися до жидів. Але наших людей і це нічого не навчило і вони далі піддержують жидів і самі зовсім не беруться до поправи своєї долі. Кооператив нема тут майже зовсім, а як де є кілька, то дуже слабо вони розвиваються. Причиною цього є те, що селяне дуже темні, здебільша навіть неписьменні, а ніхто не дбає про їх освідомлення й про національно-громадянську працю серед них. З нашої сільської інтеліґенції роблять дещо подекуди ідейні одиниці зпоміж учителів народніх, одначе таких людей є дуже мало. Це дуже сумне явище і тим більше прикре, що тутешнє учительство майже в цілости зорґанізоване в повітовому відділі Взаїмної Учительської Помочі і ніколи не жаліє жертв на народні цілі, як нпр. на відновлення Народнього Дому в Турці, або на Рідну Школу, чого не можна сказати про наше духоненство, яке завжди жертвує дуже мало, без порівнання менше, ніж учительство. Після вчителів ідуть священики. Їх богато, але з них, на жаль, нема майже ніякої користи. Найперше тут богато москвофілів: Ладижинський, Білас, Стецишин, Грабець і інші. Річ знана, що москвофіли нічого не роблять і задержують селян у дотеперішній темноті. І зовсім не дивно, що в парохії москвофіла Грабця веде завзяту польонізаційну працю тамошній одинокий посол Височанський, збаламучений наш селянин, і що тут багато наших селян, ходачкових шляхтичів, перейшло на латинство й збудувало навіть величавий костел. Тут також зумів цей самий пан зорґанізувати відділ „Strzelca“, до якого належить сільська молодь. Це саме явище маємо і в сусіднім селі Гуснім, де також є Strzelec“, бо місцевий парох о. Матейчак—зовсім про село не дбає. Булоби великою несправедливістю обвинувачувати самих москвофілів, бо й наші священики в переважній більшости нічого не роблять. Вони не тільки не закладають читалень „Просвіти“ ані кооператив чи кружків „Сільського Господаря“, але не дбають навіть про свій найблищий обовязок, як нпр. про науку релігії в школах, куди заглядають кілька разів у рік і на цьому конець. Ось один священик біля Сянок має 3 села в своїй парохії і то дуже темні й занедбані; до села Б. майже не приїздить до школи, хоч каже собі платити селянам за фіри, якими має приїздити. А Поляки з цього дуже раді, бо це влекшує їм перетягнути людей на латинство. Дивна теж річ, що в Турці на 2 семиклясові школи, одну ґімназію і 3 одноклясівки — є всього один катехит. Перемиський ординаріят повинен тут дещо зробити. Іншої інтеліґенції майже нема. В місточку Борині, де є повітовий суд, маємо аж 6 адвокатів, а між ними тільки одного Українця п. Михайлівського, але цей нічого для народу не робить. Вже більше працює адвокат Др. Конрад у Турці, хоч він сам цього свідомий, що ця приця не вистарчає. На цілий великий турчанський повіт — нема жадного лікаря Українця, а шкода, бо тут кількох наших лікарів моглоби добре прожити й дати дещо народові. Маємо в Турці навіть повітового інструктора, лишень він замало діяльний і переважно сидить у місті. Про тутешнього посла п. Великановича не будемо говорити, бо його діяльність є знана з доброго боку. Розуміється, що він не в силі все зробити, але булоби бажаним, щоби він як найчастійше обїздив повіт, підшукував відповідних до праці людей, заохочував їх до праці на місцях і пособляв їм. А що тутешній наш селянин не є такий дурний і відсталий, як це загально в нас говорять, що він добрий по своїй вдачі, проворний і здібний до праці над собою, може служити вимовним доказом село Липе, положене в найдальшому закутку. Там, без помочі священика й учителя — люди самі взялися до діла і саме тепер докінчують будову читальняного дому. — Економічне становище тутешніх селян — важке, а причиною цього: брак заробітків, старосвітський спосіб господарювання й рабункова лісна господарка, звязана з вирубом лісів. Ось недавно цілий лісовий ключ Бориня закупила, від Німця Лібіґа, жидівська фірма Ґодулля, що має небаром вирубати останні ліси, які ще тут залишилися. Одним словом, пропаде наша гарна Бойківщина, якщо не прийдемо їй на моміч і не возьмомеся до щирої праці над нею.

Місцевий.

В ДНІ 25. СЕРПНЯ 1929. уряджує
ЧИТАЛЬНЯ „ПРОСВІТИ“ В БОЛЕСТРАШИЧАХ
СВЯТО
з нагоди 60-ліття Т-ва „Просвіта“ у Львові і 20-ліття місцевої читальні „ПРОСВІТИ“ получене З ПОСВЯЧЕНЕМ ЧИТАЛЬНЯНОГО ДОМУ.
Початок о год. 9-той рано. Пополудні відбудеться ФЕСТИН.
Проситься місцевих і замісцевих гостей о численну участь.

З Польщі і про Польщу.

Польські ґазети дуже занепокоєні конференцією в Газі. Допущено, що правда, польську делеґацію на цю конференцію, але роля її майже ніяка, бо Польщі не призначили права засідати в політичній комісії, де вирішуються важні питання політичні, на яких Польщі дуже залежить. За те признали Польщі право належати до комісії фінансової, але це не має значіння для Польщі, бо вона має дістати від Німеччини всего ½ міліона марок річно — отже на цій комісії польський делеґат непотрібний. Тому ті польські ґазети, які поборюють теперішний уряд пілсудчиків, вдарили на алярм, що політичне значіння Польщі паде та вина за це паде на уряд, який не вмів вести польської політики і через те значіння Польщі в міжнародній політиці змаліло. Ніхто нині — пишуть ці ґазети — не хоче Польщі позичити грошей, а на конференції в Гадзі польській делеґації призначили місце в сінях. Завинив тут уряд, котрий не вмів Франції так зєднати, щоби вона переперла польського делеґата до політичної комісії. З другої сторони завинила тут і Франція, яка не порадившись з Польщею, хоче з Німеччиною погодитись і забрати свої війська з надренського краю. А це є небезпекою для Польщі, бо Німеччина позбувшись французького війська над Реном, стане тепер всіми силами натискати на Польщу і зажадає від неї зміни границь, т. є. схоче забрати від Польщі Шлеск, Поморє і тд. Тому краще булоб, якби Польща виїхала з Гаґи і старалась свою політику так вести, щоб це вийшло Польщі на користь а не на шкоду. — Ґазети пілсудчиків боронять політики польського уряду. Коли — пишуть вони — в Гадзі потерпіли ми невдачу і нас не допустили до політичної комісії, то це лихо годі оминути. Дотепер Польща багато користала зі спору Франції з Німеччиною, бо Франція уважала Польщу тереном проти Німеччини і тому старалась Польщі помагати і її скріпляти проти Німців. Але тепер для Франції настали такі тяжкі часи, що вона мусить годитися з Німеччиною, а через те і Польща для неї тратить вартість. Скорше чи пізніще Польща стане на розстайній дорозі, бо не знати, як по угоді Франції з Німеччиною будуть лучитися европейські держави для береження і оборони своїх інтересів. Супроти того Польща мусить тепер у внутрі скріплятись і не рахувати тільки на поміч Франції. Але рівночасно булоб божевільним кроком, якби Польща покинула конференцію в Гадзі. — Так бороняться пілсудчики і самі також признаються до того, що Франція помало буде вицофуватися з польського інтересу. — Польсько-французька приязнь остудилась через звісну авантуру польських студентів в Парижі, котрих французька поліція арештувала. Польські ґазети писали, що це напасть французької поліції, бо польські студенти невинні ягнята. Але иншої гадки був французький суд. Він по переслуханню свідків засудив одного авантурника на 3 місяці криміналу. Це не в смак польським ґазетам але закусили зуби, бо якось не випадає їм кричати на несправедливість „союзного французького суду“.

Памятайте про „Рідну Школу“.

Божечку ласкавий як страшно!

— Вас Пан Біг покарає за мою кривду, на ваших дітях! — кінчив Митро Булий, запираючи за собою ворота від своєї обори; — а й бо діти невинні, тай чесні; то у вас лиш такі ненаситні очі!

А Яким Булий стояв у своїм прогоні по другім боці вулиці, що йшла серединою села, та аж пінився зі злости на Митра:

— Ти торбею, драбе собачий! Чорні кури тебе пригребуть, й тогді доробишся, як о тут на моїй долони волося поросте! Чуєш торбо драбська? — й Яким показав на свою широку долоню лівої руки.

То вже як Бог дасть, але ви таки з тої кутини пожиткувати не будете, хотьби вас усі зуби заболіли нараз! — відповів Митро спокійно.

— А хтож, ти будеш?

— Я!

— Ти?

— Я

— Та я тебе сокирою протну, як собаку, лиш ногою ступи! — кричав, аж трясся Яким.

Ги, ги, ги, усміхнувся Митро, — я ще сеї ночі піду, та траву, заберу...

— Не забереш, хиба тебе звідтам на ноші заберуть.

— Мене? А мене чого би мали на ноші забирати; вас борше заберуть, вас уже й так час би давно було винести туди, куди других повиносили...

Митрова жінка отворила двері й пхнула свого чоловіка до сіней.

Яким закусив кулак, витягнув за Митром руки й заревів з цілої сили:

Єхххх! на!

— Мавби ти розум, — промовила жінка до Митра; вже зажди, що суд скаже. Та же якесь право мусить бути.

— Ну, та суд своє сказав, він неправно посідав цілий мій ґрунт сиротинський через 15 літ, а тепер коли я дістав декрет, має мені віддати мою батьківщину, так право каже.

— А люде що?

— Війт казав, щоби я траву собі забрав.

— А він не хоче?

— Та же чуєш! Я от зараз, най лиш примеркнеся, піду, та веретою позношу.

— Ти хочеш, конче у біду з ним впасти, або ще мене та й діти осиротити. Видиш, що він розївся й готовий сокиру в тебе пустити; май розум!

— Не такий він дурний, він знає добре, що на таких паничів є окремі палати, де ланцюхами дзвонять.

— Чи єму що буде, чи не буде; а тобі не дай Боже що до чого, тай от каліцтво. Та ще, коби знати за що, а то за пустодурно; сиди в хаті я тебе і за поріг не пущу.

— Іди дурна! — засміявся Митро!

— Бігме не пущу і не смійся дурно.

В другім прогоні, спершись обома ліктями на пліт стояв молодий і кремезний парубок та з під широких соломяних крис капелюха поглядав якось сумовито на чорноку веселу дівчину, що набирала з криниці воду на свойому обійстю.

— А то за котрий кусень? — запитала дівчина.

— Щоби то за кусень, а то за ось той горбок на загумінку, де базник!..

— Твою маму хоч до рани прикладай, але перед твоїм батьком мене ляк бере.

Дівчина спустила очі і стала шпортати великим пальцем босої ноги мокру землю біля криниці.

— Через рідного батька прийдеться мені зійти марно зі світа, — промовив парубок і зітхнув. Він і любить мене, один я у нього, та що, коли вже така погана натура... Вийдеш по вечері?

Олена підвела чорні очі.

— Ніч мала, роботи повно, а спати коли?

— Не то кажи: мій отець тобі страшний; а ти не з ним, а зо мною жити разом будеш.

— Всяко на світі буває; хто то може знати...

— Я знаю, що й я тобі вже від серця відпав... Олено! Як би ти мені своє слово зломила, то я сам на себе руку підойму... на твою душу, побий мене хрест святий!

Парубок відступив від плота і пустився іти.

— Іване! — закликала Олена, — та підожди не будь дитиною!

Олена глянула за ним і підійшла до плота.

— Ти якийсь такий зробився, що й слова промовити годі.

— Та бо я тебе прошу бодай на хвилинку а ти...

— Вийду вже, вийду!.. коло Митрової межі під грушкою зажду.

Парубок обняв дівчину через пліт, склонив до себе і поцілував.

— Люде дивляться Іване! — і, вирвавшись з рук вхопила коновку і пішла стежкою садом.

З повним любости серцем увійшов Іван вечером в хату. Олена така добра, така люба дівчина, а така круглолиця, чорнява, що всі хлопці розщибаються... А ще до того з доброї родини й не пустого обійстя.

Іванів батько сидів на кінци стола захмурений і злий.

— Ти де був?

— В шопі, ладив віз на завтра, — відповів Іван.

— Той гикавий хвалився, що траву сеї ночи забере з горбка.

— Най бере: що єго, то єго, от люде з нас сміються.

— Ба, та як єго? А я за що податки платив й єго тільки літ годував?

— Га, уживалося ґрунт через тільки літ, то й він дурно не їв хліба та не лежав дурно в хаті: робив нам.

— Як віддати то віддати, — потакнула за сином Якимиха: якось люде прецінь присудили; й єго гріх кривдити й єго шкода.

Єхххх!.. Ви би віддавали, коби хто прирабляв! А не діждете того ані він... просапів Яким.

Він сам возьме, а вас не буде ся питати. От лиш на сміх самі себе виставляєте, що аж мені за вас соромно. Треба вам було йти з ним до війта? От війт не дуже вас слухав й єму присудив; та й візьме, має право! говорив Іван, вигортаючи вуглик з печі до люльки.

— А не дочекає він того, хиба би я не жив... Або він, або я; мені всьо одно!..

Заскреготав зубами, почуграв обома руками голову й вийшов.

По смерти Митрового батька, Гната (а небіщик Гнат й Яким були собі стриєчні браття), уживав Яким весь ґрунт Митрів, через 15 літ. Аж як оженився Митро щось, перед пяти роками відібрав ґрунт, вивінував обидві віддані сестри, а Якимови дав одну ниву за те, що ніби то за дурно Митровим сестрам справляв весілля. Пішов спір лише о горбок, що і Якимови і Митрови був дуже на руку. Бо і як розставатися з кусником, що єго чоловік має вже за свій? А Яким не любив випускати з рук; упертий, завзятий, ба — та щей гонорний, що ось він господар.

Пішли до війта, а війт присудив віддати горбок Митрови.

— Право так каже, я сам права не сотворив — каже війт.

— Я, господар з давен давна програв справу у війта з таким, що у мене за пастуха був. Та щей ганьби наслухався перед людьми.

Іван повечеряв, попакав люльку, поднявся у вікно і пустився виходити.

— Не водися з дівками, а іди зараз спати, бо рано годі добудитися, — казала стурбована мати.

— На тамтім світі, мамо — каже Іван — є коли спати; а щоби то Олена казала, якби я до неї не вийшов? — додав жартом.

— От не виділа! до хріну їй тебе — сказала сміючись мати.

Іван вийшов а стара засміялася сама до себе. Не так вона й думала, як говорила.

Олену вже давно за невістку своєю мала і любила як рідну дитину, бо Олена була того варта, а Іван чейже одинак!..

Митро подрочився з жінкою, вирвав у неї верету і сказав на порозі.

Іди ти дурна; я так файно поношу, що богач аж за голову схопиться!

Митриха нахмурила чоло, і пробурмотіла:

— Сам ти собі біди шукаєш; а не дай Боже чого, каліцтва якого, то лишу тебе самого і тебе і дітей кину, а сама піду в світ за очи. Аби ти це знав.

— Ай, що це ти видумуєш, — засміявся Митро; от на збитки піду і заберу траву.

Він вийшов за обору і наслухував чи жінка не вибігне з хати.

— От клопіт з бабами! сказав і зачав хреститися та відмовляти молитви.

Притаєний за бозовим корчом, сидів Яким коло стежки на загумінку, та очікував Митра, кілько разів блідий місяць вихилював викривлене лице з поза хмар, Яким мов гадина скорчився, отулюючи себе зеленими галузками. Митро мусів вийти на сю стежку просто на нього, хотівши забрати сіно. Хибаби... хибаби хотів за ним, за явищем, наглядати, та перейшов на стежку, попри межі, від Якимового саду... А так може... Митро хитра штука, та все таки він мусить йти попри боз, хотівши вийти на горбок...

Нараз щось легко затупкало Якимови за плечима. Яким здрігнувся... Блискавкою піднявся з за корча, замагнув сокирою, а перед його ноги повалився на землю чоловік...

— Тату, що ви робите... за що...

Місяць мовби догадався, що потрібно світла, наставив пів свого скривленого лиця за хмари а Яким зігнувся...

В Іванових грудях сторчала зарубана сокира, а з під грубої сорочки добувалася кров.

— Щож я зробив, мій сину — закричав дико, вихапуючи з рани сокиру, Яким. — Іване дитино моя солодка, за щож я тебе зааабив!..

З другого боку, через Митрові грядки надбігла Олена.

— Ой, Божечку ласкавий, як страшно... А яж не казала?..

Заломила руки і клякнула над Іваном, затикаючи рукою глибоку рану, з котрої бухала кров. Іван лежав білий мов полотно, з замкненими очима.

З чола спадало кілька покручених темних космиків волося, а решта розсипалась по широких крисах зімнятого під головою капелюха.

Яким мов божевільний, піднявши в гору сокиру, побіг стежкою до хати.

Що чувати в світі?

Конференція в Газі. Положення і в дальшому неясне, але є виразні вже познаки, що Франція уступає і коли раньше вона не хотіла слухати про зміну пляну Юнґа в користь Анґлії, а на свою невигоду, то тепер вже є згідна певні уступки зробити. Змушує її до цього в першу чергу тверде й непохитне становище анґлійського міністра Сновдена, а далі те, що за Сновденом та його становищем на конференції — заявляються всі анґлійські партії та всі анґлійські ґазети, а деякі з них явно погрожують Франції, що, мовляв, кінчаться ті часи, що Франція дозволила собі вимушувати на союзниках і противниках ухвали в свою користь, завдяки цьому, що в руках Франції найшлась велика і богата частина німецьких окупованих областей Надренщини. А нарешті ще є одно, що змушує Францію до уступок, а саме: Менші держави, як ось Югославія, Румунія, Греція, Портуґалія та інші, що раньше йшли звичайно за Францією, тепер (на цій конференції) від неї відвернулись і усі вони піддержують анґлійського міністра, Сновдена. Утворилися два ворогуючі табори: Франція, Італія та Бельґія з одного боку, а Анґлія і всі менші держави з другого боку. Японія приглядається наразі мовчки і слухає, як сваряться Европейці. По середині, поміж двома ворогуючими таборами, стоїть Німеччина, як ця, за якої шкіру йде сварка і гризня. Чого-ж хочуть одні, а чого другі? В 1920 році на конференції в Спаа поділено це все, що Німеччина мала платити як відшкодовання побідникам в той спосіб, що Франція мала дістати 52 частки того відшкодовання, Анґлія 22 частки, Італія 10 часток, Бельґія 10 і тд. Так було на протязі 9 літ. Німеччина сплачувала відшкодовання частинно товаром, а частину, а саме 650 міліонів мусіла платити щорічно готівкою. З тих 650 міліонів готівки Франція забрати хоче на підставі пляну Юнґа 500 міліонів для себе, 40 міліонів Італія, а решта для Бельґії. Анґлії і іншим державам не лишається нічого. Коли додати до цього, що Німеччина платила Франції, Італії, Бельґії, а навіть Анґлії велику частину відшкодовання вуглем, то на цьому дуже терпів анґлійський уголь, на якому тримається в великій мірі богатство Анґлії, бож не буде Італія, Франція чи Бельґія купувати в Анґлії анґлійського вугля коли вони дістають його даром від Німеччини. Значить Анґлія подвійно тратила. Як бачимо плян Юнґа є користний для Франції, Італії та Бельґії, а некористний для Анґлії та инших держав. І через це власне Сновден цей плян опрокидує, а Бріян як речник користаючої сторони, цього пляну всіми силами боронить. Очевидна річ, що тут тяжко зговоритись і устроїтись так, щоб і вовк був ситий і коза ціла. — Надходять відомости з Гаґи, що Анґлія є рішена зачати опорожнювати заняті анґлійськими військами области німецькі на лівому березі ріки Рену (тзв. Надренщини), від 15. вересня ц. р. і хоче присилувати інших бувших своїх союзників — Францію та Бельґію, аби вони теж забрали свої війська з Надренщини до кінця місяця лютого 1930 р. З таким пляном має виступити Анґлія на найблищому засіданню політичної комісії гаґської конференції.

„Пан-Европа“ т. є. ціла Европа або Зєдинені держави Европи. Що це таке? По війні европейські держави збідніли так, що всюди панує безробіття, а з тим нужда і голод. Нема грошей, щоб пустити фабрики в рух, рільники не можуть також ніде роздобути грошей, бо каси не мають грошей на позички. До того всего кожда держава тягнеться з остатного і зброїться, передержуючи сотки тисячів людий по касарнях і годуючи їх коштом збідженого населення. Мало того. Кожда держава обложила свої границі митовим муром, не допускаючи до своїх країв виробів чужих фабрик, хотьби вони були ліпші і дешевші. Так отже Европа виглядає як менажерія, заставлена клітками, в яких виють голодні дикі звіри. Одна надія Европи на Америку, бо лишень там є всі богацтва і можна позичити грошей. Але Америка не легко дає гроші, бо знає, що европейським державам лишилась тільки жебрача торба і вони не в силі сплачувати ні позички ні процентів. До того всего Америка своєю торговлею підбиває Европу і робить з неї свого невільника. Це все приневолило деяких мудрих людий застановитись над долею Европи. Як так дальше буде — кажуть вони — то Европа сама себе вигубить в нужді і ненависти, а Америка заволодіє над нею. Тай не тільки вона. В Азії збудилися народи, які дотепер через свою несвідомість ніякої участи в світовій політиці не брали. Як ті „жовті народи“ зорґанізуються під проводом меткої і культурної Японії, і як підуть на Европу війною, то її зовсім знищать. Так отже Европі з другої сторони грозить „жовта небезпека“. Тому повинні европейські держави і народи подати собі руки і зорґанізувати цілу Европу на американський лад т. є. утворити зєдинені держави Европи, (Пан-Европа). Щоби це сталось, мусить між народами зникнути ненависть національна і релігійна, мусить кождий нарід одержати рівні права і мати свободу. Мусять впасти граничні мита, мусить повстати один закон, який буде нормувати життя народів. Ця думка що-раз більше єднає собі прихильників, а в останнім часі навіть французький премієр Бріян став говорити про Зєдинені держави Европи. Але його говорення не щире, бо він мабуть розуміє „Пан Европу“ так, щоби Франція могла панувати над цілою Европою. Щоби дійсно Европа перемінилась в Зєдинені держави — мусілаби кожда держава зректися своєї суверенности і звірячої натури. А до того ще далеко. Тому і думки про „Пан-Европу“ є лишень думками і їм далеко до дійсности.

Китайсько - большевицький конфлікт знова загострюється, йдуть воєнні приготовання з одного і другого боку, йде пошукування союзників. Ми вже писали, що Китай має безсумнівного союзника в поборюванню большивицької Москви, а ним є Японія, хоч вона офіціяльно заявляє свою невтральність. Теперішні впливові Китайські військові круги є теж настроєні прихильно до Японії, а навіть вожд китайської збройної сили Чанґ-Кай-Шек перебуваючи минулого року на вигнанню в Японії, заприязнився там з визначними японськими політиками та військовими. В Китаю уважають Чанґ Кай-Шека за одного з найбільших японофілів. Очевидно, що не писаний союз Китаю з Японією буде тревати до того часу поки они разом не справляться з большевиками, бо Японія захоче тягнути всі користи для себе, навіть на шкоду свойого союзника — Китаю. З другого боку большевики, передовсім коли ходить о ослаблення Японії, будуть мати безсумнівного союзника в Зєдинених Державах Північної Америки, мимо цього, що Америка досі навіть не визнає офіційно большевицької Москви. Ворогування Китаю з большевицькою Москвою з одного боку, а з другого боку ворогування Японії з Америкою — це найважніщі дві сторінки сучасного зудару сил на Далекому Сході. Боротьба йде і піде за провід політичний і господарський на Далекому Сході, а в боротьбі цій головними партнерами є і будуть покищо — Японія і Америка, а побічними — Китай, Москва та інші.

Німеччина мала святкувати 11. серпня десяту річницю проголошення німецької републики. Теперішний уряд німецький, що є зложений в більшости з приклонників републики, з давна приготовлявся до цього, аби це свято випало як найбільш величаво. На довго перед святом оповіщено було населення відозвами, аби в цей день прибрати урочисто доми килимами, повивішувати републиканські прапори, та зробити все можливе аби збільшити святогарний настрій. Та всі ці приготовання не дали бажаного наслідку; за багато було таких серед Німців, що не хотять святкувати републиканського свята і є більшими або меншими ворогами републиканського устрою німецької держави. Свято це випало через те дуже блідо і виказало, що принайменше половина Німців не пишеться на републику. Одна частина противників републики, а саме тзв. німецькі народовці, націоналісти, орґанізація „Штальгельм“ студенти університету, та ще декілька груп і партій, що належать до тзв. правого табору, рішили збути це свято повною мовчанкою і повною безучасністю. Друга частина ворогів републики, а саме комуністи рішили розбивати нечисленні впрочім походи републиканців. Доходило навіть поміж ними до гострих і крівавих сутичок в кількох містах Німеччини. Як не дивно, а це власне ратувало трохи републиканців та їхнє свято, бо інакше цей святочний для републиканців день, бувби лишився сірим і бувби нічим не ріжнився від якогонебудь звичайного і пересічного дня. З перебігу цілого републиканського свята було ясне, що република в Німеччині по десятьох роках існовання має слабший ґрунт під ногами ніж десять років тому назад підчас своїх народин.

Франція дуже обурена на Анґлію за те, що вона хоче відібрати їй часть контрибуції німецької з тої суми, яку їй признав плян Юнґа. Також піниться Франція зі злости, що Анґлія загопить її в сліпу вулицю, а саме хоче забрати ще цего року своє військо з німецького краю над Реном і то не оглядаючись на це, чи Франція забере свої війська чи ні. Французи закидають Анґлії, що вона то навмисне робить, щоб між Францією а Німеччиною поглубляти провал та щоб ціла ненависть Німеччини зверталась проти Франції. Що більше, якби Анґлія забрала своє військо з німецького краю над Реном, а лишилось там лишень французьке, то в цілім світі настане аґітація проти Франції, що вона захланна і що дразнить Німеччину. Це все має на ціли Анґлія, бо має надію, що як Німеччина буде жертися з Францією, то тоді Анґлія буде грати ролю барашівника — буде годити Німеччину з Францією і заробляти на тій угоді.

Всячина.

В попередньому, 33-тому числі нашої ґазети, сконфіскувало староство ґродзке статтю про руйновання старої церкви і події в Павловичах на Холмщині. Цікаво, що описи тої-ж події в „Ділі“ та „Новому Часі“ не підлягли конфіскаті.

Для осіб з провінції, котрі спішаться чи до зелізниці, чи до автобусу — рецепти і инші замовлення, як також всякі висилки почтові полагоджує як найскорше

Аптика під „Звіздою“.

Новинки.

УМОВИ ВИЇЗДУ ДО КАНАДИ. Ми вже писали, що в наслідок поганого урожаю в Канаді, здержано видавання дозволу на виїзд до Канади рільним робітникам. Поодинокі бюра і представництва Канадійські можуть видавати позволення на виїзд, але лише під тою умовою, якщо виїзджаючий викажеся, що має що найменше 700 долярів готівки на закупно фарми і на удержання себе через цілу зиму за власні гроші. Треба знати, що виїзджаючі до Канади не можуть мати надії, що там найдуть швидко працю і що можуть опинитися в такому положенню, що будуть мусіти тратити на своє удержання привезену готівку. Здержання еміґрації до Канади не відноситься до тих, яких поіменно просить чи кличе туди їх родина, що вже раньше осіла і загосподарилась в Канаді.

ЯК ПЮТЬ НА УКРАЇНІ. — Споживання алькоголю на Україні зростає. В минулому році випито горівки 3 міліони літрів, пива 4 міліони літрів, вина 2 міліони літрів, у загальній вартости понад 10 міліонів карбованців в одному тільки Одеському окрузі. Одеські робітники пропустили з причини піянства 150 тисяч днів праці. В Харкові і Києві випито алькоголю на суму 22 міліони карбованців. Але найбільше поширене піянство в окрузі Донецькому, де робітники видали на алькоголь 27 міліонів карбованців.

БУНТ ІЗЗА ЩЕПЛЕННЯ. В одному африканському селі, що належить до анґлійської східно - африканської кольонії, прийшло до крівавого бунту проти щеплання. Коли анґлійський лікар приїхав до села щепити, вийшла проти нього делеґація місцевих мешканців. По короткій розмові — вона кинулись на лікарську експедицію зі списами й мечами та смертельно поранила лікаря. Те саме повторилося, коли прийшов відділ поліції. В бійці було вбито сімох місцевих.

СВЯТОКРАДСТВО В ПІДБЕРІЗЦЯХ, львівського повіту. Невислідженi досі справники — вломилися до церкви, розбили пушку та забрали 70 золотих.

Як приготовляти овочі для збуту.

Наші селянські сади не дають навіть малої частини того доходу який повинні давати. Тим більше, що не має у нас усталеного збуту. Врожай наших селянських садків ціниться дуже низько, особливо в урожайні роки. А причина цього та, що наші селяне не звертають зовсім уваги на якість свойого продукту, його одноманітности та спосіб пакування. А це відіграє велику ролю на ринку, бо цей становить певні вимоги що до якости овочів, їх одноманітности та способу пакування. Ретельно зібрані овочі, гарно відгортані та в певний спосіб опаковані — можна завсігди продати по значно вищих цінах в порівнанню з несортованим, ріжноманітним товаром. Треба тому памятати, що лиш гарний продукт — має певний та доходовий збут, а для цього треба:

1.) Доглянути як слід врожаю аж до його збору.

2.) Своєчасно та ретельно збирати овочі з дерева.

3.) Овочі добре розгортувати та пакувати згідно з вимогами ринку.

4.) Мусимо стреміти до створення кооперативного збуту овочів, бо тільки цей спосіб дасть нашому селу запоруку доброго згрошевлення його продукту.

1.) Як доглядати врожай аж до його збору?

Тут мусимо звернути пильну увагу на це, щоб не лишити дерев „обліпленими“ надто великою кількістю овочів, бо це виснажує сильно дерево, а крім того, не вистарчає поживних річовин на те, щоб довести овочі до нормального розміру. Тому овочі виходять дрібні, не гарні та їх ринкова ціна менша. Щоби цьому запобігти, зриваємо надмір овочів з дерева, коли їх величина дійшла до $^1/_3$ — $^1/_4$ нормального розміру, при чому стараємось зібрати гірші та дрідніщі овочі, та стараємось рівномірно прирідити завязь на цілому дереві. В той спосіб осягнемо овочі більшого розміру та ліпшої краски. Крім того й дерево не виснажується в цьому році, а дасть врожай і на другий рік.

Другою важною роботою — це підтримка врожаю на дереві. Коли дерево добре зародить і овочі почнуть доходити до нормального розміру, тоді дерево є сильно обтяжене, розчахується, гілля ломиться — настають, очевидно, страти в овочах. Проте мусимо вживати „підпорки“. Є це звичайні тички, не однакової довжини, відповідно до того, як високо гілляка, яку треба підперти. Підпора повинна бути міцна, щоб не гнулась, коли нею підіпреться гілляку.

Підпорку ставити не прямо на землю, але привязати до вбитого у землю сильного кілка, бо так підпорка не встрягне в землю, а стоїть міцно. Верхний кінець підпорки обмотується міцно соломою, щоб гілляку не терла. Шкіру з підпорок треба зняти, щоб не загніжджувались шкідники.

Дальше — треба добре визбирувати всі падалиці та всі овочі (як під, так і на дереві), які зачинають гнити. Скроплювання всякими отруйними розчинами — треба закінчити на два тижні перед збором овочів.

2.) Збір овочів.

Розріжняємо дві стиглости овочів у зерноплідних пород. Збірна стиглість — то є час, коли треба овочі зривати; друга стиглість — це тзв. „технічна стиглість“, або стиглість в лежанці — це та, коли овочі стаються придатні до їжі.

Стиглість ярих (літних) сортів яблок та груш пізнаємо по брунатній красці зерняток та обсипуванню овочів цілком здорових. Для транспорту збираємо літні сорти 4 — 7 день перед повною стиглістю. З дерева не здіймаємо літних сорт на один раз, але найперше здіймаємо овочі з зовнішних гільок, бо вони швидше достигають. За два-три дні здіймаємо решту овочів з внутрішних гилльок.

У осінних сортів знаком стиглости є чорні зернята.

Найкраще збирати овочі рано, як обісхне роса, або вечером. Не можна ніяк здіймати овочі підчас дощу та вогкої погоди, бо такі швидко гниють.

Озимі сорти збираємо як найпізнійше, але перед морозами. Коли захопить мороз несподівано, то треба дати овочам відійти на дереві і аж тоді їх здіймати.

Ніяк не можна здіймати овочів передчасно, бо такі морщаться, тратять свій смак та знижується їх ринкова вартість.

Дуже важною річю є само збирання овочів. Стрясуванням та збиванням тичками — псується звичайно 80 % овочів. Такі овочі псуються, та гниють.

До збирання овочів треба — відповідного приладдя. В першу чергу мусимо постаратись заздалегідь о відповідні коші. Найращі є з лози, які мають відповідний обєм та форму. Форма повинна бути на зразок відра: вужча в низу та ширша зверху. В середині кошик викладується деревною вовною та обшивається полотном, щоб овочі не калічились та не терлись об кінці лозини.

Для зривання овочів повинна бути конечно драбина, щоб не калічити дерева.

Взагалі мусимо пильно дбати про те, щоб при зборі овочі як найменше мяти в руках, пересипати, оминати ударів, дряпин, натискування ітп. Крім того, треба дуже зберегти на овочах той „нальот“, що ним вкриті всі овочі. Він надзвичайно зберігає овоч від загнивання, взагалі від псування. Витирати овоч в ніякому разі не можна, бо це зменшує витревалість овоча та його здібність до лежанки. Дальше — треба дбати про те, щоб овоч зривати з цілою овоченіжкою, а не ламати її, бо при всяких перекладаннях зломані овоченіжки ранять сусідні овочі.

Сортування овочів.

Ринок вимагає цілком одноманітного товару, добре сортованого по величині, без жадних попсовань. Тільки цілком бездоганний товар, добре опакований — матиме гарний збут на ринку. Тому мусимо звернути пильну увагу на сортовання овочів.

Літні сорти та більшість осінних — сортується зараз після збору. Зимові-ж сорти та деякі осінні — сортується після того, як вони полежать в купах, цеб-то після випоту.

Само сортування овочів — річ не складна, потребує тільки дуже уважного відношення до себе, а передодиться воно так: сортівник сідає біля купи овочів і має коло себе спільки кошиків, на скільки родів треба розсортувати товар. Сортівник бере овочі руками зверху купи (не збоку і не з низу) і кладе овоч у відповідний кошик.

Звичайно лишається 30 — 40% овочів, що їх не можемо складати в кошики з огляду на те, що вони за малі, не гарні або надпсовані, такі овочі зужитковуємо на ріжні домашні вироби, або продаємо на місци.

Пакування овочів.

Поруч зі збором та сортуванням овочів має велике значіння відповідне пакування продукту. Гарно паковані овочі приходять на ринок здорові, не зіпсовані, тож і ціна їх значно вища. Однородність овочів при пакованню дуже важна річ, бо того вимагає ринок.

Для паковання уживається ріжних розмірів деревляних скринок, а на підстілку уживається мягких вільхових, митових або осикових стружок. Соснові стружки для цього непридатні з огляду на запах.

Для паковання найціннійших овочів вживають паперової стружки. Вона в порівнанні з деревною значно дороща і тому вживається рідко. Найгірший матеріял для паковання овочів — це солома. Вона дуже легко гниє овочі набирають від неї неприємного стухлого запану й навіть заражуються від неї гниллю.

Все це обезцінює товар, тому при пакуванні ніколи не вживати соломи, а замінювати її папером та стружкою.

Збут овочів.

Коли зі збутом продуктів рільництва, скотарства у нас не все гаразд, то зі збутом садовини у нас справа зовсім кепська. Не вистарчає мати гарний урожай але треба знати як сей урожай продати на ринку. Треба зважити що в садівництві маємо до діла з товаром який скоро псується а тому наш господар є примушений єго як найшвидше продати, часами без жадного зиску. Становище окремих садівників є тим тяще чим більше урожайний є рік, бо місцеві ринки є переладовані садовиною, а через те треба давати товар за безцін. Таке становище використовують скупщики, маґазинують товар, а коли перейде сезон продають товар по високій ціні.

Вихід з цього тяжкого положення для окремих садівників селян один, а саме: Селяне мусять обєднатись в садівничі кооперативи і спільно збувати садову продукцію, так як це робиться при збуті молочних продуктів та инших.

Користи обєднаного кооперативного збуту ясні: По перше, в той лише спосіб можна наладнати доцільний збут овочів, їх сортовання, паковання, одержання кредиту на великі транспорти, утримувати звязок з ринком, влаштовувати уміле переховування садовини так щоби садівники не потребували квапитись з продажею свойого товару, замовляти відповідні ваґони для перевозу садовини, догляд над транспортом то що.

Дуже важною є теж ця обставина, що лише в той спосіб оминеться посередника, що на праці селян заробляє величезні гроші. А далі, що при кооперативному збуті садовини, кооператива матиме змогу доставляти селянам садівникам все потрібне для плекання і догляду над садом, як: матеріяли і приладдя до боротьби зі шкідниками, повчаючі книжки з обсягу садівництва, влаштовувати курси для своїх членів, дати інструкторську допомогу в садівництві то що.

Отже перед селянами садівниками стоїть невідкладна справа їхнього обєднання в збутові садові товариства чи в садові кооперативи. Лише в цей спосіб зможе селянське садівництво збільшити свої доходи бо лише кооперативним способом можна наладнати доходовий збут наших овочів по великих містах і вивозити їх за кордон. Збут українських овочів за кордоном річ цілком можлива. Ось наприклад в 1925 р. вивезено до Анґлії 320 тисяч кільоґрамів наших яблок, що їх до збуту заготовлено на Поділлі та Херзонщині. Лише в кооперативний спосіб буде можна належно зорґанізувати садівництво як одну з дуже важних галузей сільського господарства. — *Реферував Інж. М. Д.*

ТУТ УКРАІНА! — На шпилі Говерлі, найвищого верха нашої Чорногори в Карпатах, стоять граничні стовпи між Польщею і Чехословаччиною. Північна частина гори належить до польської сторони, південна до чехословацької. На одному боці стовпа вирита латинська буква P, на другому CSR. Над тими буквами по обидвох боках чиясь рука написала: „Тут Україна“. Так розповідає у львівській пресі один прогульковець, що був недавно на вершку Говерлі.

40 БУДИНКІВ ПІШЛО З ДИМОМ в Підпечерах пов. Товмач в ночі з 13 на 14 цм. огонь зачався від хати Миколи Лущина і перекинувся на інші господарства. Шкоди начислюють на 900 тисяч золотих.

МАТИ ЗАМОРДУВАЛА ДОЧКУ. В селі Дзібулках, жовківського повіту, замордувала Кароліна Заснерова свою дочку, Аделю, заколюючи її ножем. Причиною цього страшного душегубства — заздрість. А саме: до дочки став свататись учитель, що дуже попав під смак матері і вона хотіла позбутися соперниці. Самиця взяла верх над матірю.

ПОЖАРІ. — В селі Кривицях, перемишлянського повіту, згоріла стодола Юрка Доліби. Пожар повстав в наслідок неосторожного обходження з огнем дітей Доліби.

ВЕСЕЛИЙ ПОХОРОН відбувся в одній місцевости в Еспанії. 72-літний старець, умираючи, наказав в тестаменті, щоби йому підчас похорону грала музика весільні народні пісні та марші, а гості похоронні щоби танцювали. Перед похороном казав він запросити гостей на приняття. Таким чином похорон замінився в весільну гучну забаву, а деякі гості не могли з цвинтара трафити до хати.

ЦІКАВА СТАТИСТИКА З ДІЯЛЬНОСТИ АНҐЛІСЬКОГО КОРОЛЯ. Як відомо анґлійський король Юрій V. занедужав і перебув тяжку операцію. Ця подія дала товчок до створеня в військовому музею в Льондоні спеціяльного музейного відділу, в якому булиби зібрані всі дані життя та діяльности короля Юрія підчас світової війни. Ці всі дані мають бути покащиком, скілько то терпеливости і почуття обовязковости та здорових нервів, мусів мати король, щоби як слід виповнити тяжкі обовязки, вложені на нього. Ось деякі дані з цього воєнного періоду. 451 разів відвідав король Юрій армію, фльоту та воздушну фльоту Анґлії підчас великої війни. Сім разів переїхав він канал Ля Манш, щоби відвідати воєнний фронт у Фляндрії або у північній Франції. Триста двайцять разів загостив він до військових шпиталів, двіста разів оглядав він муніційні склади. Пятьдесять шість разів брав він участь в публичних бенкетах і приймах, сорок разів був присутнім на ріжних добродійних виставах. Власноручно роздавав він 50.679 воєнних відзначень, 1,500 разів відбув він наради з ґенералами, адміралами, міністрами та чужими представниками. З нагоди ріжних свят подав він руку біля 50 тисячам осіб, отже приблизно денно 50 особам. Тисячі кільометрів дороги відбув він, щоби взяти участь в ріжних конференціях, в гостинах та військових оглядах. Кромі великої відповідальности, яка була звязана з королівським урядом, король Юрій терпів чимало ізза смерти близьких свояків і приятелів. Його помешкання було виставлене на небезпеку перед нападом літаків, а саме він обмежив себе в споживанню харчів до норми, встановленої воєнними приписами.

ОБДУРИЛИ ЖИДА МІСЯЦЕМ. В Варшаві, коло склепу Абрумка Хаєса сварилося двох злодіїв. Абрумко вийшов і питає чого вони сваряться. Тоді каже один показуючи на товариша — він каже, що місяць вповні, а скажу, що ні. — Зараз вам скажу — відповідає Абрумко і пішов на ріг улиці. Тільки він трохи відійшов, злодії кинулись до склепу, забрали жидови 250 золотих і поки Абрумко вернувся зі своєю думкою про місяць, за злодіями слід застиг.

В БОЛЬШЕВІЇ РАЙ, АЛЕ ДЛЯ... АМЕРИКАНСЬКИХ КАПІТАЛІСТІВ. На прогульку до большевії вибралися американські капіталісти враз зі своїми жінками і ріднею. Возять тих капіталістів большевики найкращими поїздами та ваґонами, переночовують їх в найбільших вибагливих готелях, а на подорож по Волзі віддали капіталістам бувшу царську ґалеру-корабель. Взагалі американським капіталістам в комуністичній державі наче в раю, а большевики торочать людям історії про те, що вони запеклі вороги капіталу, а другі люде вірять.

ТАКОЖ „ФАБРИКАНТИ“. В селі Карченку пов. Бережани викрила влада тайну гуральню. „фабрикантами“ були Павло Ґонсіцкі і Тедор Куніцкі яким той фах сподобався ліпше ніж працювати на ріллі.

СЕЛО БЕЗ ПСІВ. Кудринцях, борщівського повіту було кілька випадків покусання місцевих селян встеклими псами. Через те, що заходило підозріння що всі пси заражені скажениною, казав ветеринарний лікар вибити всіх псів в селі.

ЗЕМЛЯ ЗАСИПАЛА ДВОХ ХЛОПЦІВ, що бавлячись зайшли в вижолоблену яму. Вину поносять господарі зі села Миколаєва радехівського повіту, де трапилось це нещастя, що без дозволу громади вибрали пісок з одного насипу на громадськім ґрунті. Засипаних хлопців не вдалося виратувати.

КОЛИ ТО У НАС ПЕРЕВЕДУТЬСЯ КРОВАВІ ВЕСІЛЛЯ? В селі Хмелевій пов. Золочів, відбулось весілля в хаті Марії Плісь. Підчас весілля почали парубки бійку в якій одного парубка вбито, а вісьмох тяжко покалічено та побито. І пускай то дикунів в хату.

ПОЖАРІ. — В селі Сороках пов. Бучач згорів дім Ольги Носковської. Огонь підложили незнані досі справники з зависти. — В селі Мечицові згоріли забудовання Стефана Клємпома. Огонь підложила жінка Стефана Ксенька, щоби дістати асекурацію. — В селі Вирові пов. Камінка Струмилова загорілася стодола Івана Маґеровського. Огонь перекинувся швидко на забудовання інших господарів. Згоріло 9 домів і 9 інших господарських забудовань. Огонь спричинили діти, що неосторожно грались з огнем.

ЗНОВА БУНТ В ТЮРМІ. В Кельцах дійшло до бунту вязнів. При цій нагоді політичний вязень Берек Пахель зістав убитий, а другий Вальрон тяжко ранений.

В ЛИТВІ ПРОГОЛОШЕНО АМНЕСТІЮ для вязнів політичних і звичайних, з нагоди святкування 15-ліття самостійности Литви. На підставі тої амнестії має вийти більшість вязнів, що сидить тепер в тюрмах. Амнестія не відноситься до засуджених Поляків.

ЗАСУДИЛИ ПОЛЬСЬКОГО ІНЖИНЄРА. В Парижі відбулася розправа проти польського інжінера Васютинського, що счинив там велуку галабурду на одному залізничих двірців. Васютинського засудили на три місяці тюрми і грошеву гривну.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ РАЙ. „Пролетарская Правда“, що виходить в Київі пише, що в місяці червні видано в Київі на карточки: по чверть фунта масла, по пів літри олію і 250 ґрамів макаронів на душу: Це все на цілий місяць. В Камянці Подільськім фунт цукру коштує 70 копійок. За мясом стояти треба в хвості від 4. години з ранку.

БОЛЬШЕВИКИ АРЕШТУЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ ДІЯЧІВ. „Рус-Прес“ повідомляє, що на Україні большевики арештували богатьох знаних українських діячів під замітом, що вони удержували звязок з Українцями, що опинились поза межами большевії.

ОХОРОНА ЗАЯЦІВ. Львівське воєвідство видало розпорядження на підставі котрого не вільно полювати на заяців від 1. жовтня до 1. листопада, а на олені від 10 — 30 жовтня. Це відноситься до львівського воєвідства.

КОТЯЧИЙ РЕКОРД. Одна американка виїхала до Европи та передала свою кітку тещі, що мешкала 128 кільометрів дальше. Але кітці не подобалася нова хата і вона зараз на другий день втікла, а на четвертий день прибігла до своєї хати. Вона пробігла за три дні 128 кільометрів.

ЧОРНО-БІЛІ БЛИЗНЯТА. В Баґдаді вродились дивні близнята. Одна дитина білошкіра, друга чоношкіра. Лікарі стоять перед загадкою і не можуть її розгадати — тим більше, що мати мовчить як гріб. Чорнобілі близнята почуваються дуже добре і поки-що не ворогують зі собою.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА ПІД ЛОДЗЮ. Дня 14 серпня ц. р. зударилися в повному бігови два потяги — тягаровий з мішаним особово — тягаровим військовим, транспортом Наслідки зудару були страшні: 30 ваґонів згоріло на протязі кількох хвилин, 7 осіб (з цього пять військових) забитих або спалених, а тяжко ранених є 12 військових і 2 залізничників.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ПОЖАР У САРАЄВІ. З Сараєви доносять, що на тамошнім двірці вибух минулої ночі вогонь, котрий приняв величезні розміри. Вогнева сторожа прийшла і мусіла боротися 6 годин з вогнем, заки вдалося угасити пожежу. Шкода іде у десятки міліонів. Два вогневі сторожі тяжко поранені. Уряд веде слідство і розписав анкету, щоби довідатися про причину пожежі.

СТРАШНЕ ДУШЕГУБСТВО трафилося в селі Вербівци пов. Теребовля. Жив там господар Іван Кожушок, що мав дві дочки і сина Йосифа. Старша дочка Анна була віддана за Дмитром Якимишиком, а молодша Текля мала саме виходити за між, а на придане дістала від батька останній морґ поля, що лишився в батька. Син, Йосиф хотів, щоби цей морґ дістався йому, а що так не сталося то це було причиною страшного звірського душегубства. Купив собі для його доконання нову сокиру, дав її вигострити до коваля і серед ночі пішов насамперед до стодоли де ночував батько, вдарив сплячого кілька разів сокирою по голові, а коли переконався, що батько вже не живе, пішов до хати своєї відданої сестри Анни Якимишиної, де ночувала теж молодша сестра Текля. Там убив по черзі — шваґра, сестру Анну, Теклю та двоє дітей Анни. Потім пішов назад до стодоли де лежав убитий батько і поклався спати коло трупа батька. Рано найшли душегубця в стодолі сплячого та арештували.

ЗАМІСТЬ УРОЖАЮ — НУЖДА. Один день бурі в повіті горлицькім знищив, заповідаючіся цього року великі урожаї в цій околиці. Град висік урожай на пни, а зжате збіжа вимолотив, овочеві сади обтряс так що нема надії аби богато з цього далося вратувати.

СТРІЛЯНИНА ПІД ТЕАТРОМ У ЛЬВОВІ. В минулий понеділок рано йшов біля театру листонос Дорош. До нього приступив трамваєвий кондуктор Подвишинський, стрілив до Дороша чотири рази, а сам став втікати. В тому часі надбіг поліцай і стрілив до втікаючого. Показалося що і Подвишинський і поліцай добре стріляли, бо на улиці лежало двох трупів — Дорош і Подвишинський. Причиною всього була жінка Подвишинського, до якої за надто часто став заходити Дорош.

В ПЕРСІЇ ПОВСТАННЯ приймає щораз ширші розміри. Богато осіб з посеред найблищої рідні і членів уряду арештовано на приказ шаха. Арештований між іншими брат шаха і міністер фінансів перського уряду.

СЕЛЯНЕ НАПАДАЮТЬ НА ЖИДІВ—КОЛЬОНІСТІВ. В околиці Запоріжжа напали місцеві селяне на жидівську кольонію число 3. і побурили силу жидівських господарсв. Причина нападу в цьому, що селяне не хотіли погодитись на те, аби жидам віддавали большевики землю, тим більше, що тамошне селянство само терпить великий земельний голод.

35 НОВИХ ҐАЗЕТ. В місяци липни стало виходити 35 нових ґазет в теперішній Польщі, а саме 9 в Варшаві, 4 в Познані, 2 в Вильні, а 3 у Львові. Решта в менших містах. В цьому числі дуже мало є ґазет політичних; більшість — це ґазети фахові.

ЦЬОГОРІЧНІ УРОЖАЇ. Збір сіна та червоної конюшини відбувся серед досить користних умовин. Над Дністром, Бистрицею та Сяном були вправді значні шкоди через виливи, але на загал збір і якість є добрі. Жнива на загал спізнені. Пробне молочення збіж виказало, що жито є гірше ніж пшениця. Найгірше представляються пізні жита. Ярий ячмінь показує що урожай його буде гірший ніж минулого року і то так що до скількости, як і що до якости. Причина в цьому, що було богато дощів, а з другого боку через певний час сильна горяч. Овес є майже скрізь надзвичайно гарний, урожаї будуть гарні. Цукровий бурак теж дуже гарний, а передовсім в Станиславівщині якість бурака небувала. Бараболі хоч дуже спізнились, мимо цього збір заповідається добрий. На загал урожаї цього року в повні задоволяючі.

СТРАШНИЙ ПОЖАР в Білці Шляхоцькій біля Львова знищив 24 господарсв. Горяч була така страшна, що хати горіли так наче булиб зроблені з паперу. Огонь вибух в стодолі війта, де діти бавились неосторожно сірниками.

ЖИВЦЕМ ЗВАРЕНИЙ В ОЛІЮ. Підчас боротьби з повстанцями в славнім вже з вічних переворотів, Афґаністані, зловили урядові війська одного з сровідників повстанців і кинули його в кипячий олій.

НАПАД НЕЗНАНИХ ДОСІ ГУСІЛЬНИЦЬ НА ВОЛИНЬ. Місцеве населення зауважило перед кількома днями як цілі хмари гусільниць повзуть через поля і городи зі Сходу на Захід. Тому, що гусільниць досі не бачило населення, зразу не знало як з ними боротись. Щойно коли поббчили, що гусільниці не перебирають та обідають усе що їм попаде, стали копати рови, аби в той спосіб не дати можности гусільницям посувитись далі. Та це натрапляє на труднощі, бо гусільниці сунуть дуже широким фронтом. Там де вони перейшли, лишилися лише сухі стовбурі.

ДВА ЗАМАХИ НА ПОТЯГ. На лінії залізниці Самбір—Кульчиці невідомі люде підложили на шини під надїзджаючий особовий потяг бетонову руру. Паровіз руру цю відкинув. Кілька годин після цього обкинули знова таки незнані люде каміннєм, паррвіз тягарового потягу.

ЗГОРІЛО 8 СКЛЕПІВ в Монастириськах, пов. Бучач. Склепи ці належали до жидів. Шкода виносить 75 тисяч золотих.

ВЕЛИКИЙ ГРАД впав 18. ц. м. в повіті Бучач і знищив велику частину урожаїв на просторі кількасот морґів.

САМОГУБСТВО 60-ТИ ЛІТНОЇ СЕЛЯНКИ. Юлія Греськів з Початинець тернопільського повіту кинулась під поїзд між Прошевою а Борщовом. Причиною самогубства була нужда.

В ОДНІЙ СЕКУНДІ ВТРАТИВ ТРИ ДОЧКИ І ОДНОГО СИНА. Цим нещасливим батьком є селянин Лучейко зі Золочевої ліского повіту. Підчас бурі вдарив грім в дерево що біля хати Лучейки, а від дерева перейшов комином в хату, в якій сиділи при столі три дочки, син і сусід з малою дитиною. Грім убив три дочки, сина і сусіда. Дитині не сталося нічого.

ОДИНАЙЦЯТИЙ МІЖНАРОДНИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ КОНҐРЕС, почався в Будапешті при участи 38 національних орґанізацій. Американські студенти вислали делеґацію, що складається зі 100 студентів. Чеські, румунські і югославянські студенти загнівані на Мадярів, не беруть участи в конґресі. Українське студентство вислало на конґрес двох своїх відпоручників.

КІНО „РЕДУТА“ вул. Костюшки (Нар. Дім) найновіща програма **Опришок в Засідці.**

Збіжева біржа.

(Ціни в золотих за 100 кільоґрамів, в місци де збіже ваґонується).

Пшениця краєва двірська: 44·47; Жито: 25·75—26—25; Ячмінь: 22·25—23·25; Овес: 20·50—21; Кукурудза: 26·50—27·50; Горох пів Victoria: 53·25—57·75; Горох полевий: 36—38; Сіно солодке прасоване: 6—7; Солома прасована: 4—5; Гречка: 30·25—31·25; Отруби житні: 17·25—17·75; Отруби пшеничні: 17·75—18·25; Каша ячмінна 42—43; Пенцак 40—41.

З ПРИРОДИ.

Інтеліґенція звірят. — Наука про звірят поступає щораз то далі в перід, а досліди над життям звірят, що їх ведуть учені природники, зоотехніки та учені ветеринарійні лікарі, — вказують на те, що всі звірята визначаються певною інтеліґенцією, а найбільш інтеліґенції зраджують коні та собаки. Ось на приклад: ветеринарійний лікар з Копенгаґи, Свенд Лярзен, розказує про собак, на підставі практики, таке: „Я був в гостях у моїх кревних — розказує Лярзен — у яких була собака, що зранила собі хвіст. Рана гнила і я рішив, що треба обрізати частину хвоста. Операцію цю я перевів і собаці заразже полегшало. Десь біля години першої в ночі почув я, що щось шкрабає біля дверей кімнати, в якій я спав. Я лінувався зразу встати, щоб глянути, що це шкрабає, та коли нарешті я почув за дверима тихе скавуління, встав, відчинив двері, а до кімнати влетіла ця собака, що я їй зоперував хвоста. Показалось, що собака загубила перевязку на хвості. Коли я перевязав на ново зоперований хвіст, то собака, що мене раніще зовсім не знала, поласилась біля мене і весело ногавкуючи, пішла в сторону дверей. Іншим разом оперував я собаку, що мала гниючу рану на грудях. Собаку приводила його пані до перевязки. Як прийшли третий раз, то собака не хотіла чекати довго в ждальні, але вбігла до операційної салі і сама поклалася на стіл. Часто трафлялося мені — розказує далі Лярзен, — що за мною бігли вулицею собаки, що їх я лічив в моїй ветеринарійній клініці. Інакша собака спостерегла, що треба лише потиснути ґузик біля дверей, а двері самі відчиняться та не треба буде довго ждати біля дверей. Таким способом собака навчилася сама дзвонити. Одного пса, що приходив на клініку зі своєю панею, лишила пані в хаті а сама пішла на клініку. Нараз задзвонив телефон, а коли я запитав, хто говорить — почув гавкіт собаки крізь телефон. Показалося, що це був пес тої пані, що прийшла саме до мене, бо як вона обізвалася до телефону, то собака радісним гавканням дала вислів своєї втіхи, що найшла паню. Яким способом звіря відчинило мікрофон, що вистарчало для получення — не удалося ствердити“.

Надіслане.

Прийму учеників на удержання. Емерит. судія Перемишль, ул. Мніша 3.

Оголошення! Панну зі середним образованєм найрадше сироту прийму на практику фотоґрафічну дам повне удержання. Зголошуватись до Михайло Шалабавка, фотоґраф, Турка нстр.

Місце практикантки в аптиці знайде абітурієнтка ґімназ., евентуально з розпочатою практикою. — Відомість в Адміністрації під „Аптика“.

ТОВАР. „СОЮЗ УКРАЇНОК“ В ПЕРЕМИШЛІ.

Подається до відома П. Т. Громадянства, що заходом цего Товариства **дня 15. вересня ц. р.** відчиняється черговий

КУРС КРОЮ І ШИТТЯ

на якому уділяється науки:
1. Крою і шиття біля;
2. Крою і шиття жіночих і діточих одягів;
3. Ручних робіт, як вишивок, мережання, гафту і ин.

КУРС тріватиме від 15. вересня ц. р. до 30. червня 1930.

Учениці курсу можуть користати з науки у вечірній фахово-доповняючій школі. — Учениці, які малиби намір одержати визволення з правом отворення власної робітні, мусять відбути трилітну науку так на згаданім курсі як і у фахово-доповняючій школі. — Оплата на курсі 20 золотих місячно, наука в фахово-доповняючій школі безплатно.

Замісцеві учениці можуть знайти дешеве приміщення в бурсі „Союза Українок“.

Зголошення приймає канцелярія Українського Інститута для дівчат, Татарська 4. (від год. 11—1 перед пол.

Адреса для листів: Курс крою ул. Татарська ч. 4.

Др. Іванна Вітошинська
ординує в діточих і внутрішних недугах в Перемишлі, вул. Миколая 6 (бічна Чарнецького).

Адвокат
Др. Микола Рибак
веде адвокатську канцелярію в Перемишлі при ул. Пілсудського 1. в льокали канцелярії бл. п. дра Т. Кормоша.

Директор Др. А. Штайнгардт
вернув і приймає хорих в Перемишлі ул. П. Скарги 12.

НА СЕЗОН ШКІЛЬНИЙ
поручає:
прибори, друки і книжки шкільні
приймає замовлення на спортові приладдя.
Піллєрсдорф Ілля
Перемишль Ринок 15.
(давніще ШВАРЦ).

СТОМАТОЛЬОҐ (Дентиста)
Др. Мед. С. фельзен
Спеціяліст хороб і хирурґії устної ями, зубів як також
- ОРТОПЕДІЇ ЩОК. -
ПЕРЕМИШЛЬ,
ВУЛ. ФРАНЦІШКАНСЬКА Ч. 37. (Площа на Брамі). :-: Тел. Nr. 125.

ЛІКАР
Др. Роман Несторович
ординує у внутрішних і жіночих недугах в Перемишлі, ул. Францішканська 37 II (площа на Брамі). Власна хемічна і мікроскопічна лябораторія. Кварцева лямпа.

ЖАДАЙТЕ
у всіх кооперативах
МИЛА
Кооперативної Фабрики
„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Домагайтесь найдобірнійших папірців до курення
„КАЛИНА“
з фабрики кооперативи „Будучність“ в Тернополі.

ПРИЙМЕМО ХЛОПЦІВ
до практики на електромонтерів з укінченою 3 кл. ґімназіяльною або виділовою.
Конц. підприємство електроінсталяційне **І. і Д. Дучинські**
ПЕРЕМИШЛЬ — РИНОК 23.

Аптика і Дроґерія під „Звіздою“
істнуюча від 1874 року
в Перемишлі, ул. Францішканська ч. 24 (біля вежі)
поручає всякі аптичні ліки і всі артикули входячі в круг дроґерії.

Видавець і відвічальний редактор: Осип Сенечко.

З друкарні Кнолєра і Сина в Перемишлі.